

סימן כט

סימן ל

באיסור למוסדות תורה ליקח מהממשלה יותר מכפי התנאים שקבעה

באיסור גניבת תשובות לשאלות מבחני הסיום שעושה המדינה

תמוז תש"מ

לכבוד מר צבי הירש לפרק.

הנה דבר שאלתו על מה שמעו שבישיבות מתירין להתלמידים לגנוב את התשובות לשאלות במבחני הסיום שעושה המדינה (רידוענס) כדי להונות ולקבל את התעודות שגמרו בסוב, הנה דבר זה אסור לא רק מדינת דמלכותא אלא מדין התורה, ואין זה רק גניבת דעת שגי"כ אסור כדאמר שמואל בחולין דף צ"ד ע"א שאסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעתו של עכו"ם וכ"ש הכא שהיא גניבת דעת לכולי עלמא אף לישראל, אלא שהוא גם גניבת דבר ממש שהוא כשירצה לפרנסתו במשך הזמן להשכיר עצמו אצל אחד לעבוד בעסקיו ורוציה רוב הפעמים במי שגמר היטב למודיו דחול ותוא יראה לו התעודה איך שגמר טוב ועל סמך זה קבלתו שזהו גניבת ממון ממש, ואין לו לטעות ולומר שאף אם קבלתו לעבוד אצלו אדעתא דהכי הוא כמקפיד על דבר שאינו צריך שרשאי לשקר, חדא דאף אם הוא אמת שאין להקפיד הוא ודאי קפידא ובטלה קבלתו, וגם שאסור לשקר בכל אופן אף שאינו נוגע לשום דבר דאינו מהתלת מילי דרשאי לשנות בב"מ דף כ"ג ע"ב) וגם אם ידע שהוא משקר לא היה סומך עליו בכלום ויגרם שיחשוד לאחר כשיחסר איהו דבר דתותו לא יחשוד מתחת שלמד ביישיבה ומחזיק לת"ח ואיש נאמן יוסד להאחר ממשרתו אף שהאמת שהאחר לא לקח, ואם היה יודע שזה שלמד ביישיבה שיקר לו לא היה בטוח לסלק את האחר. ועוד רכאן שמקפידין אינשי ודאי שייך להקפיד דיש ודאי דברים דמי שהוא בקי בלמודי חול הוא יותר יודע בעניני עסקי פרנסה ממשא ומתן וממילא ודאי אסור אף למתשבתו שירויח עי"ז בלמוד התורה, שגם בשביל למוד התורה אסור לגנוב. ואם חשקה נפשו בתורה אין לו לראוג שמא לא ידע כל כך ולא יהיה לו סימן טוב עליהו, אבל האמת שאין בזה שום חסור תורה דמאתר שהולך ללמוד למודי חול הוא רק עצלות בעלמא כשלומד באופן שלא לידע כי הזמן הוא עכ"פ מבטל ואורבה מתרגל שלא לידע מה שלומד ומתרגל לעצלות.

אבל ברור שעצם הדבר שמעו מע"כ הוא שקר משנאוי הישיבות ומאלו שרוצים להחריב הישיבות ולהעליל עלילות ברשע כי אדרבה ידוע שבני הישיבה הם מאלו שאף בלמודי חול עדיפי מתלמידים שלומדים בבתי ספר שלהם ואל יחשו להשמעות של שקר אף

הנה דבר עניני החסד אשר הממשלה שלנו ארצות הברית שבאמריקא, שהשם יתברך ברחמי המרובים על שארית הפליטה מיהודי כל מדינת יוראפ ושארית גדולי התורה ותלמידיהם הביאנו לכאן ונוסדו מקומות התורה ישנים שימוראפ וגם חדשים, ועי"י שמלכות של חסד זו שכל מטרתה הוא להטיב לכל חרובי המדינה המציאה כמה ענינים של פראגראמען לעזור לתלמידים שבכל בתי הספר שבמדינה שיוכלו ללמוד ולהתגדל בלמדתם, שגם מוסדות התורה יש להם עזרה גדולה לתלמידיהם, ודאי כל ראשי הישיבות והמנהלים והתלמידים מכירים בכל טובות המדינה ומברכים לשלום המדינה ולכל העומדים בראשה בכל הברכות.

אבל ודאי אנחנו מזהירים מהשם יתברך יצונו בתורתו הקדושה להזהר מליקח יותר מכפי שתנאי הממשלה קבעו ליתן אף שיכולים להשיג יותר מאיזה פקידים שירצו להטיב להם שלא כהתנאים הקבועים וכ"ש שאסור לשקר במספר התלמידים וכדומה, שלבד שהוא איסור גזל הרי איכא בזה גם איסורים הגדולים של אמירת שקרים וכזבים וגניבת דעת, וגם חלול השם ובזיון התורה ולומדיה ואין בזה שום הוראת היתר בעולם וכמו שהקב"ה שונא גזל בעולה כן הקב"ה שונא בתמיכת התורה ולומדיה עי"י גזל, ואיכא בזה גם משום ורדף את גדולי התורה ותלמידיהם הנהגהים ביותר משמך גזל וכדומה.

ואף שח"ו לא נהשדו ראשי הישיבות והמנהלים שהם יראי שמים לעבור על איסורי גזל ואמרי שקר וכזב וגניבת דעת ולא על דינא דמלכותא בשום הוראת היתר בעולם, כי יודעים מחומר האיסורים ועמונשי שמים הגדולים בזה ובבא, והוא כנגד כל תכלית יסוד הישיבות והלמוד שם להתלמידים להיות יראי ה' באמת ולהזהר באיסורי ממון ביותר, מ"מ מצאנו לנכון לעודר בזה כדי להשגיח ביותר גם על המתנדבים שמביאין נדבותיהם להחזקת התורה, שלא יגרמו גזל והפסד ממון לתלמידים שלא כדני התורה, ודיני הממשלה שלא יכשלו אף שלא מדעת בתנאים הגדולים האלו, ולכלל הגוהרים ביותר תבא עליהם ברכת טוב ויצליחו במוסדות התורה להרבות תלמידים יראי שמים אשר הוא ברכה גדולה גם להמדינה, כאשר ידוע ומפורסם לכל אשר תלמידי הישיבות הם המובחרים ברוך השם מהאזרחים במדותיהם ובמעשיהם הטובים.

משה פיינשטיין

היכל התורה בשני חדרים אחד לאנשים ואחד לנשים, והוא צורך גדול לזה לעבודה קדושה זו כמוכן. ועתה רוצים הועד מהיכל התורה ליקח חררים אלו מהחבורה עזרא ולעשות שם דברים אחרים שהן חול, הנה יש בכאן שאלת איסור והיתר ושאלת זכות ממנו. ודדאי כשהחזיקו עשר שנים הוא חזקה לקביעות שא"כ הוא ממילא מקום קבוע לתפלה ולשיעורי למוד התורה ואסור לבטלו ולהשתמש שם עניני חול אף אם ג"כ הם דברים נחוצים, ומה שאכלו שם וגם למדו שם עניני חול לא מסלק מקצת הקדושה בהשעות וימי שבתות וימים טובים כיון שעל דעת כן נעשה מתחלה שבימי החול בשעות הקבועות ללמדי חול ולאכילה יהיה לחול ובשבתות וי"ט וגם באיזה שעות בחול יהיה לעניני קדש וביחוד לתפלה בשבתות וי"ט ואסור להוריד מקדושה לעניני חול אף קדושה שקלה קדושה מביה"כ וביהמ"ד שאין עושיין שם שום דבר חול, דהא עכ"פ קדוש הוא ואסור להוריד מקדש לחול.

וזכות ממנו דדאי כיון שהחזיקו עשר שנים לעבודת חבורת עזרא והיה זה ברצון המנהלים הייכל התורה לא רק שלא מיחו אלא שנתנו להם רשות לזה וקנו זה בקנין גמור בלא שום קביעות זמן, שאף במקום חול לא היו יכולין לחזור ולגרשם משם, ובפרט שכפי המשמעות בנין היכל התורה הוא שיעשו שם דברים כאלו לקרב בני ישראל לתורה ולמצות שלא היה בנתינת הרשות למנהלי חבורת עזרא שום שינוי ממצעה היכל התורה, שלכן פשוט וברור שאין מנהלי היכל התורה רשאיין לקחת בחזרה מחבורת עזרא את שני החררים שהחזיקו לתפלה וללמוד התורה החבורת עזרא. ובלא זה הא יראי השי"ת צריכין לעזור זה את זה בעבודתו לשם שמים ולא לסתור ומקוה אני שישרה השלום בין יראי השי"ת הרוצים לעסוק בהרבצת תורה ויראת שמים בין בני הנעורים ויהיה הצלחה במעשיהם.

ובזה אני גומר בכרדתי להרבצת תורה ויראת ה' טהורה
דידו,

משה פיינשטיין

סימן לג

מורים שיש למנהל טענות עליהם ומסכים להשאירם עוד שנה אבל רוצה להתנות שבכך לא יהיה להם חזקה

כ"ו אייר תשל"א

לרב אחד,

הנה בדבר שלטיה המורים בישיבת אשר המנהל אמר שיש לו טענות כנגדם ובשביל זה רצה להתנות

שהיה נכתב זה בעתון מפורסם לשונא תורה ויראי ה' ויכול מע"כ לומר כפה מלא שהוא שקר וכזב משונאי תורה דתי ישראל.

והנני ירידו מברכו שיתגדלו בניו לתורה וליראת שמים,

משה פיינשטיין

סימן לא

בענין יורד לאומנות חברו

י' אדר ראשון תשכ"ה.

לרב אחד,

הנה בדבר הטרומ' שהיה בין ראובן עם שמעון ואמו לאה בענין יורד לאומנות חברו שראובן היה לו חנות של ספרים ותשמישי קדושה משנת תשי"ז ועתה שכר שמעון חנות סמוך לו ורוצה ג"כ לפתוח חנות של ספרים ותשמישי קדושה, וכאשר בשכונתם אין באפשריות להחזיק שני חנויות של ספרים ותשמישי קדושה, וכן נתברר לי ע"י אנשים משם היודעים מזה, לכן יצא מאתי איך שיש בזה האיסור של יורד לאומנות חברו ואסור לשמעות לפחות חנות בשכונה זו לספרים ותשמישי קדושה, אבל ראובן צריך לשלם לשמעון מה ששילם כבר בעד החנות, וכן צריך לקבל החנות השכורה לו שעולה ע"ה דלאאר לחדש ושכר זה על משך שנה שמהיום שייכת החנות לראובן והוא ישלם המותר לבעל החנות. וכמובן שאסור לשמעון למסור החנות לאחרים בין לקרוב בין לרחוק. ואם יש לו כבר שותף על מה שעשה עד עתה ג"כ הוא בדיו הזה אף שלא היה בכאן לטעון ולא יוכל לבטל פסק דין זה. ודנתי בדיון זה אחרי שסמכו עלי ובאו בעצמם ברצון נפשם הטוב לשמוע דין התורה ותוות דעתי ולקבל לציית מה שיצא מפי לדעתי.

משה פיינשטיין

ידידו,

סימן לב

חבורה שהחזיקה בשני חדרים במוסד לבית תפילה והועד רוצה להוציאם משם

ע"ה מרחשון תשל"ה

מע"כ ידידי החשוב הרה"ג מוהר"ר דובער בוימגארטען שליט"א ר"מ בישיבת בוענאס איירס. שליו וברבה כל הימים.

הנה בדבר החבורה בשם עזרא שעוסקים לקרב הילדים והנעורים והבחורים לתורה ומצות אשר הוא דבר גדול, וזה עשר שנים אשר יש להם בית חפלה במוסד